

Pris- og produktiv- tetsudvikling

Juni 2020

KONKURRENCE- OG FORBRUGERSTYRELSEN

Pris- og produktivitsudvikling

**Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen
Forsyningssekretariatet**

Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby
Tlf.: +45 41 71 50 00
E-mail: kfst@kfst.dk

Pris- og produktivitsudvikling er udarbejdet af
Forsyningssekretariatet.

Juni 2020

Indhold

Kapitel 1	4
Indledning	4
1.1 Prisudvikling	4
1.2 Produktivitetsudvikling	4
Kapitel 2	6
Prisudvikling	6
2.1 Metode for beregning af prisudvikling.....	6
2.2 Prisudvikling til brug i de økonomiske rammer og statusmeddelelser	8
Kapitel 3	10
Produktivitetsudviklingen	10
3.1 Det generelle effektiviseringskrav til anlægsomkostninger	10

Kapitel 1

Indledning

Dette papir beskriver metoderne bag beregningerne af pris- og produktivitsudviklingen, som anvendes i de økonomiske rammer for vandsektoren, som fastlægges i 2020 med virkning for perioden 2021-2022 og 2021-2023. De økonomiske rammer sætter et loft over selskabernes indtægter.

Prisudviklingen benyttes til at øge de økonomiske rammer, hvis prisen på selskabers input stiger, Input er de varer og tjenesteydelser, som selskabet anvender i produktionen.¹

Produktivitsudviklingen anvendes til fastsættelsen af det generelle effektiviseringskrav, der stilles til anlægsomkostningerne hos vandselskaber med en årlig debiteret vandmængde over 800.000 m³.² Vandselskaber med en årlig debiteret vandmængde på under 800.000 m³ får stillet et fast årligt effektiviseringskrav på 1,7 pct.

1.1 Prisudvikling

I år bliver der fastlagt økonomiske rammer for 2021 og 2022 for alle drikkevandsselskaber, mens mindre spildevandsselskaber med en årlig debiteret vandmængde på under 800.000 m³ får økonomiske rammer for 2021-2023. Disse økonomiske rammer tager udgangspunkt i rammen for 2020, som korrigeres med prisudviklingen for at tage højde for stigninger i selskabernes inputpriser.

Prisudviklingen anvendes ligeledes til at prisfremskrive nye tillæg, der indgår i både drikkevands- og spildevandsselskabernes statusmeddelelser, som bliver udmeldt i år.³

1.2 Produktivitsudvikling

For drikkevandsselskaber med en årlig debiteret vandmængde på over 800.000 m³ fastlægger vi i år økonomiske rammer for 2021 og 2022 samt vejledende økonomiske rammer for 2023 og 2024. I disse selskabers økonomiske rammer indgår et generelt effektiviseringskrav, som er todelt, idet der stilles forskellige krav til henholdsvis drifts- og anlægsomkostningerne. Det generelle effektiviseringskrav til driftsomkostningerne udgør 2 pct. af driftsomkostningerne i de økonomiske rammer for 2018. Det generelle effektiviseringskrav til anlægsomkostningerne

¹ Følger af ØR-bekendtgørelsens § 10, stk. 1

² Efter § 9, stk. 1 i Bekendtgørelse nr. 1623 af 27/12/2019 om økonomiske rammer for vandselskaber, herefter ØR-bekendtgørelsen

³ En nærmere beskrivelse af, hvordan tillæg korrigeres med prisudviklingen findes i vejledningerne "Sådan læser du din økonomiske ramme/statusmeddelelse", som årligt opdateres og som findes på vores hjemmeside under "Vejledninger"
<https://www.kfst.dk/vandtilsyn/vejledninger/>

fastlægges på baggrund af produktivitsudviklingen – nærmere bestemt udviklingen i timeproduktiviteten i bygge- og anlægssektoren samt i økonomien som helhed.

Produktivitsudviklingen anvendes ligeledes for øvrige vandselskaber med en debiteret vandmængde over 800.000 m³ til at beregne et generelt effektiviseringskrav til anlægsdelen af de nye tillæg, der indgår i både drikkevands- og spildevandsselskabernes statusmeddelelser, som bliver udmeldt i år.

Det generelle effektiviseringskrav til vandselskaber med en debiteret vandmængde under 800.000 m³ er fastsat til 1,7 pct.⁴

⁴ Det følger af ØR-bekendtgørelsen § 9, stk. 3

Kapitel 2

Prisudvikling

De økonomiske rammer skal korrigeres med udviklingen i priserne for at tage højde for stigninger i selskabernes inputpriser. Det gælder for alle vandselskaber underlagt vandsektorloven uanset størrelse.

Prisudviklingen fastlægges i dag ud fra en sammenvejning af relevante undergrupper i tre omkostningsindeks for bygge- og anlægssektoren samt et prisindeks for indenlandsk vareforsyning opgjort af Danmarks Statistik, jf. tabel 2.1.

Vi anvender et vægtet geometrisk gennemsnit, hvor antallet af år anvendt til prisudvikling for de økonomiske rammer svarer til antallet af år, der fastsættes økonomiske rammer for. Hvis der stilles to-årige økonomiske rammer, anvendes to år i beregningen, og hvis det stilles tre-årige rammer, anvendes tre år. Der er lavet en yderligere vægtning, da nogle år går igen i flere økonomiske rammer. Dette beskrives nærmere i afsnit 2.1.

Tabel 2.1 Pris- og omkostningsindeks samt deres vægt i opgørelsen

Indeks	Tabelnavn	Undergruppe	Vægt
Omkostningsindeks for anlæg	BYG 61	Jordarbejde mv.	35 pct.
Omkostningsindeks for anlæg	BYG 61	Asfaltarbejde	15 pct.
Byggeomkostningsindeks for boliger	BYG 42	Hovedindekset "Byggeomkostningsindeks for boliger", delindekset "Byggeomkostningsindeks i alt" og art "I alt".	30 pct.
Prisindeks for indenlandsk vareforsyning	PRIS 1115	Væskpumper også med målere; væskeelevatorer Haner, ventiler og lignende tilbehør til rørledninger, kedler, kar o.l.	20 pct.

Anm.: For opgørelser før 2017 blev BYG 6 "Omkostningsfordeling for anlæg" samt BYG 4 "Byggeomkostningsindeks for boliger" anvendt. Disse tabeller er afsluttet af Danmarks Statistik og erstattet med BYG 61 "Omkostningsfordeling for anlæg" samt BYG 42 "Byggeomkostningsindeks for boliger", hvorfor disse to tabeller nu benyttes. For opgørelser før 2019 blev PRIS11 anvendt. Denne tabel er nu afsluttet og erstattet med PRIS1115 "Prisindeks for indenlandsk vareforsyning" hvorfor denne nu benyttes.

2.1 Metode for beregning af prisudvikling

Da vandselskaberne i 2017 overgik til flerårige økonomiske rammer, har vi siden da fundet det mest retvisende at bruge et flerårigt gennemsnit for prisudviklingen. På den måde har det mindre betydning, hvilke år de økonomiske rammer bliver fastlagt i, da udsving i prisudviklingen udjævnes ved at medtage flere års data. Vi har valgt at benytte et geometrisk flerårigt gennemsnit, hvor vægtningen i nogle år afhænger af, om prisudviklingen for det pågældende år er medtaget i flere økonomiske rammer.

Det betyder, at prisudviklingen fra år til år beregnes, hvorefter der tages et vægtet gennemsnit af disse udviklinger svarende til det antal år, der skal stilles rammer for.

Metode for opgørelse af prisudvikling for større drikkevandsselskaber

Nedenfor ses i figur 2.1 vægtningen for større drikkevandsselskabers reguleringsperioder. Figuren viser den samlede metode for alle de år, metoden omhandler. Derfor indgår også oplysninger om, hvordan prisudviklingen blev fastlagt i de økonomiske rammer, der blev udmeldt for to år siden.

Figur 2.1 Vægte til brug for prisudvikling for drikkevandsselskabers økonomiske rammer

	Antal år i økonomisk ramme	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Økonomiske rammer for 2019 og 2020	2	0,50	0,50													
Økonomiske rammer for 2021 og 2022	2			0,50	0,50											
Økonomiske rammer for 2023-2026	4			0,125	0,125	0,375	0,375									
Økonomiske rammer for 2027-2030	4							0,25	0,25	0,25	0,25					
Samlet vægt		1,0	1,0	1,5	1,5	1,5	1,5	1,0	1,0	1,0	1,0					

Note: De mørkerøde markeringer angiver år, som der fastsættes økonomiske rammer for. Den hvide firkant til venstre for de mørkerøde, er det årstal, hvor de økonomiske rammer fastsættes. I det årstal kendes prisudviklingen bagudrettet. De lysegrå firkanter til venstre for de mørkerøde og den hvide firkant angiver, hvilke pristalsudviklings-år der anvendes, samt hvor stor vægt disse har i de givne rammer. Den nederste linje angiver prisudviklingsårets vægt, svarende til det givne prisudviklingsårs procentsats ganget med "antal år i økonomisk ramme". Eksempelvis er den samlede vægt 1,5 ($0,5 \cdot 2 + 0,125 \cdot 4$) for prisudviklingsåret 2018.

Når vi vil overgå til gennemsnit af prisudviklinger over flere år og samtidigt anvende det samme antal år, der sættes økonomiske rammer for, vil eksempelvis prisudviklingen for 2018 komme til at indgå to gange i de økonomiske rammer, dvs. både i rammerne for 2020-2021 og i rammerne for 2022-2025. Derfor har vi valgt at vægte prisudviklingerne i de givne år forskelligt, hvilket ses af figur 2.1 ovenfor. Dette for at undgå, at enkelte år får for stor indflydelse på de flerårige rammer.

I figuren ses det yderligere, at de økonomiske rammer for 2021-2022 vil indeholde en prisudvikling baseret på en ligelig vægtning af prisudviklingsårene 2018 og 2019. Derudover vil de økonomiske rammer for 2023-2026 indeholde en prisudvikling baseret på prisudviklingsårene 2018, 2019, 2020 og 2021, henholdsvis vægtet med 12,5 pct., 12,5 pct., 37,5 pct. og 37,5 pct.

På sigt vil de forskellige år for prisudviklingen dog få samme vægt, da de ikke allerede har været anvendt i tidligere økonomiske rammer (for drikkevandsselskabernes økonomiske rammer for 2027-2030 og frem).

Metode for opgørelse af prisudvikling for større spildevandsselskaber

Nedenfor ses i figur 2.2, hvordan vægtningen ser ud for større spildevandsselskaber. Bemærk, at prisudviklingen også anvendes til at prisfremskrive tillæg, som godkendes i 2020, og som indgår i årets statusmeddelelser.

Figur 2.2 Vægte til brug for prisudvikling for spildevandsselskabers økonomiske rammer

	Antal år i økonomisk ramme	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Økonomisk ramme for 2017	1	1,00														
Økonomiske rammer for 2018 og 2019	2	0,25	0,75													
Økonomiske rammer for 2020 og 2021	2			0,50	0,50											
Økonomiske rammer for 2022-2025	4			0,125	0,125	0,375	0,375									
Økonomiske rammer for 2026-2029	4							0,25	0,25	0,25	0,25					
Samlet vægt		1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,0	1,0	1,0	1,0					

Note: De mørkerøde markeringer angiver år, der fastsættes økonomiske rammer for. Den hvide firkant til venstre for de mørkerøde er det år, hvor de økonomiske rammer fastsættes. I det år kendes prisudviklingen bagudrettet. De lysegrå firkanter til venstre for de mørkerøde og hvide firkanter angiver, hvilke pristalsudviklings-år der anvendes samt hvor stor vægt disse har i de givne rammer. Den nederste linje angiver prisudviklingsårets vægt svarende til det givne prisudviklingsårs procentsats ganget med "antal år i økonomisk ramme". Eksempelvis var den samlede vægt 1,5 for prisudviklingsåret 2017. $(0,50 \cdot 2 + 0,125 \cdot 4)$

Metode for opgørelse af prisudvikling for mindre vandselskaber

Mindre drikkevandsselskaber med en årlig debiteret vandmængde under 800.000 m³ får i år stillet to-årige økonomiske rammer for 2021 og 2022. Derfor anvendes samme prisudvikling som for de større drikkevandsselskaber.

Mindre spildevandsselskaber får i år økonomiske rammer for den tre-årige periode 2021-2023. Derfor anvendes et geometrisk gennemsnit over den treårige periode for 2016-2019. Da ingen af årene tidligere har været anvendt til at fastlægge prisudviklingen, foretages der ikke en yderligere vægtning af årene som beskrevet ovenfor i metoderne for de større drikke- og spildevandsselskaber.

2.2 Prisudvikling til brug i de økonomiske rammer og statusmeddelelser

De økonomiske rammer for 2021 og frem skal fastlægges med udgangspunkt i de økonomiske rammer for 2020, som pristalsreguleres for at få retvisende niveau for de fremtidige økonomiske rammer.

Herudover anvendes prisudviklingen til at prisfremskrive nye tillæg, der indgår i både drikkevands- og spildevandsselskabernes statusmeddelelser udmeldt i 2020.

Prisudviklingen fastlægges på baggrund af de senest tilgængelige tal fra Danmarks Statistik. I år anvendes tal fra ultimo 2016 til ultimo 2019. Prisudviklingen fra tidligere år kan findes på vores hjemmeside.⁵

⁵ Se "Pris- og produktivitetsudvikling" for tidligere økonomiske rammer her: <https://www.kfst.dk/vandtilsyn/analyser/>

Tabel 2.2 De årlige prisudviklinger

Undergrupper, indekstal	Vægt	2016	2017	2018	2019
BYG 61: Jordarbejde	35 pct.	103,37	104,63	107,42	108,98
BYG 61: Asfaltarbejde	15 pct.	104,59	108,64	115,34	107,79
BYG 42: Byggeomkostningsindeks for boliger	30 pct.	102,10	102,60	104,80	105,40
PRIS 1115: Gennemsnit af følgende undergrupper:	20 pct.	99,25	101,00	101,35	102,30
» Væskepumper også med målere, væskeelevatore		99,70	103,30	102,20	102,10
» Haner, ventiler og lignende tilbehør til rørledninger, kedler, kar o.l.		98,80	98,70	100,50	102,50
Årlig prisudvikling, vægtet			1,0150	1,0257	0,9989

Anm.: De angivne indekstal udtrykker K4 i statistikkerne BYG 61 og BYG 62 og M12 i PRIS 1115. De årlige prisudviklinger beregnes ud fra følgende formel: $\frac{INDEKS_n}{INDEKS_{n-1}} - 1$. Derefter ganges de angivne vægte på udviklingen for hver undergruppe og lægges derefter sammen.

Kilde: Beregningerne er baseret på tal fra Danmarks Statistiks "BYG 61: Omkostningsindeks for anlæg efter art og indekstype" (undergrupperne "Jordarbejde mv." samt "Asfaltarbejde"), "BYG 42: Byggeomkostningsindeks for boliger efter hovedindeks, delindeks og art" (hovedindekset "Byggeomkostningsindeks for boliger", delindekset "Byggeomkostningsindeks i alt" og art "I alt") og "PRIS 1115: Prisindeks for indenlandsk vareforsyning efter varegruppe" (varegrupperne "Væskepumper også med målere, væskeelevatore" og "Haner, ventiler og lignende tilbehør til rørledninger, kedler, kar o.l." under gruppe 84).

<http://www.statistikbanken.dk/BYG61>

<http://www.statistikbanken.dk/BYG42>

<http://www.statistikbanken.dk/PRIS1115>

Som beskrevet i afsnit 2.1 vægtes prisudviklingsårene 2018 og 2019 med 50 pct. hver. Det vægtede toårige geometriske gennemsnit bliver dermed:

$$\left(\left(1,0257^{\frac{1}{2}} \cdot 0,9989^{\frac{1}{2}} \right) - 1 \right) * 100 = 1,22 \text{ pct.}$$

Det vil sige, at prisudviklingen, der anvendes i de økonomiske rammer for 2021 og 2022 og i statusmeddelelser udmeldt i 2020, er 1,22 pct.

For mindre spildevandsselskaber, der i år får treårige økonomiske rammer, anvendes det vægtede treårige geometriske gennemsnit, hvor hvert år vægtes med 33 pct.:

$$\left(\left(1,0150^{\frac{1}{3}} \cdot 1,0257^{\frac{1}{3}} \cdot 0,9989^{\frac{1}{3}} \right) - 1 \right) * 100 = 1,32 \text{ pct}$$

Det vil sige, at prisudviklingen, der anvendes i de økonomiske rammer for 2021-2023 er 1,32 pct.

Kapitel 3

Produktivitetsudviklingen

Vandselskaber med en årlig debiteret vandmængde over 800.000 m³ skal årligt have korrigeret den økonomiske ramme med et generelt effektiviseringskrav til anlægsomkostningerne. Driftsomkostningerne korrigeres årligt med en fast procentsats på 2 pct.

Det generelle effektiviseringskrav skal afspejle den produktivitetsudvikling, der ville være i sektoren, hvis det ikke var monopoler men et velfungerende konkurrenceudsat marked. På et marked med en høj grad af konkurrence er virksomhederne nødt til hele tiden at være så effektive som muligt for at blive på markedet. Det generelle effektiviseringskrav har til hensigt at sikre, at der i fraværet af konkurrence for vandselskaberne vedvarende er et incitament til at styrke deres produktivitet.

Det er en forudsætning, at det vægtede gennemsnit for produktivitetsudviklingen er positivt. Er dette ikke tilfældet, vil det generelle effektiviseringskrav, der vedrører anlægsomkostningerne, til anlægsomkostningerne til vandselskaber med en årlig debiteret vandmængde over 800.000 m³ blive fastsat til 0 pct.⁶

Det generelle effektiviseringskrav er i dag baseret på timeproduktivitetsudviklingen i bygge- og anlægssektoren, som indgår med en vægt på 70 pct., og på timeproduktivitetsudviklingen i den markedsmæssige økonomi, som indgår med en vægt på 30 pct. Dette fremgår af ØR-bekendtgørelsens § 10, stk. 2.

Produktivitetsudviklingen opgjort efter disse indeks kan udvise betydelige variationer fra år til år. Derfor anvendes et rullende gennemsnit af produktivitetsudviklingen i de fem seneste år, som er tilgængelige på tidspunktet for fastsættelsen af de økonomiske rammer. Herved sikres en mere stabil og forudsigelig udvikling i det generelle effektiviseringskrav.

3.1 Det generelle effektiviseringskrav til anlægsomkostninger

Det generelle effektiviseringskrav til anlægsomkostningerne fastsættes som et vægtet gennemsnit af det rullende femårs gennemsnit i timeproduktivitetsudviklingen for undergrupperne bygge og anlæg og markedsmæssig økonomi i alt. Der anvendes senest tilgængelige data.

Timeproduktivitetsudviklingen betegnes også arbejdsproduktivitetsudviklingen og opgør den reale værditilvækst, der sker i samfundet eller i udvalgte erhverv, opgjort per arbejdstime. Bedre udnyttelse af kapital, arbejdskraft eller teknologisk udvikling vil eksempelvis føre til højere timeproduktivitet.

⁶ Det følger af LBK nr. 52 af 23/01/2020 (Vandsektorloven)

Det generelle effektiviseringskrav til anlægsomkostninger opgøres til 2,75 pct., jf. tabel 3.1.

Tabel 3.1 **Rullende fem års gennemsnit i produktivitsudvikling, 2019**

Undergrupper	Vægt	2019
NP23: Bygge og anlæg	70 pct.	3,25 pct.
NP23: Markedsmæssig økonomi	30 pct.	1,57 pct.
Vægtet gennemsnit (0,7 · 3,25 + 0,3 · 1,57)	100 pct.	2,75 pct.

Anm.: Markedsmæssig økonomi omfatter alle sektorer på nær "Offentlig forvaltning og service" og "Non-profit institutioner rettet mod husholdninger".

Kilde: Beregningen er baseret på tal fra Danmarks Statistiks "NP23: Arbejdsproduktivitet efter branche og prisenhed" for brancherne "F. Bygge og anlæg" og "Markedsmæssig økonomi i alt" og prisenheden "Årlig vækstrate i pct., 2010-priser, kædede værdier, rullende 5-års gennemsnit" for året 2019.

<http://www.statistikbanken.dk/NP23>
